

Kondrat I.Yu., Mendyuk T.P. Black market economy: essence and modern consisting is of Ukraine

Essence of concept is examined black market economy, its influence on the economic system. Principal reasons which brake the process of output of economy of Ukraine from shade are probed, and also the row of measures which will be instrumental in economy cleaning is pointed. It is set that the real level of shadow economy in Ukraine exceeds a legitimate value and makes a threat national safety of the state. Taking into account it, it is necessary to develop the clear long-term program Ukraine from детінізації of economy with hard control of its implementation.

Keywords: black market economy, corruption, level of corruption.

УДК 332.72

*Доц. Р.М. Курильців, канд. екон. наук –
Львівський національний аграрний університет*

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ЗЕМЕЛЬНИХ
ВІДНОСИН ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Визначено основні проблеми формування ринкових земельних відносин та шляхи їх вирішення. Зокрема, запропоновано проводити землевпорядні роботи та заходи, які спрямовані на регулювання земельних відносин. Встановлено, що забезпечення раціонального та екологічно безпечного використання земель, запровадження, насамперед, економічних важелів регулювання земельних відносин має позитивний ефект від їх реалізації, яке також залежатиме від повного та своєчасного їх фінансування на всіх рівнях.

Ключові слова: земельні відносини, земельна реформа, управління земельними ресурсами, землевпорядні роботи, ринкова економіка.

Постановка проблеми. Питання земельних відносин завжди було визначальним у будь-якій економічній системі. Світовий досвід переконує, що вирішення економічних і соціальних проблем нашої держави неможливе без формування земельних відносин ринкового типу [3].

На сьогодні ситуація щодо володіння, користування і розпорядження землею залишається складною і такою, що потребує невідкладного поліпшення. Найактуальнішими проблемами є: незавершеність процесів реформування економічних та правових відносин власності; недосконалість системи державного управління у сфері використання і охорони земель, земельного законодавства та інфраструктури ринку земель, нерозвиненість автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру, відсутність механізму економічного стимулювання використання і охорони земель. Роботи із запровадження раціонального землекористування проводяться досить повільно [1, 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ця проблема відрізняється багатогранністю і особливою складністю. Найбільший внесок у її дослідження зробили такі науковці, як В.І. Власов, А.С. Даниленко, М.Я. Дем'яненко, І.І. Лукінов, Л.Я. Новаковський, О.М. Онищенко, П.Т. Саблук, А.М. Третяк, В.В. Юрчишин та ін. Водночас ряд питань принципового значення потребує подальшого дослідження. Насамперед це стосується аналізу стану, умов і напрямів ринкового реформування земельних відносин на сучасному етапі.

Постановка завдання. Запровадити ринкові засади у практику земельних відносин в Україні була покликана земельна реформа, започаткована, як зазначалося вище, в 1991 р. Її головною метою було запровадження

приватної власності на землю, а також – оформлення та гарантування прав власності. Певні кроки в цьому напрямі під час виконання заходів земельної реформи зроблені. Проте реформа досі не завершена і своїх головних цілей вона не досягла.

Власне, саме незавершеність земельної реформи можна вважати головною проблемою формування ринкових земельних відносин в Україні. Виходячи з цього, важливим є визначення головних чинників, які призводять до її гальмування.

Виклад основного матеріалу. Земельні відносини – суспільні відносини з приводу володіння, користування, розпорядження й управління землею на державному, регіональному, господарському та внутрігосподарському рівнях як об'єктом господарювання, так і засобом виробництва [2, с. 3]. Вони є регулятором усієї сукупності суспільних зв'язків, включаючи не тільки економічну, але й соціально-демографічну, політичну, екологічну та інші складові просторового розвитку.

Складна ситуація, що склалася у сфері земельних відносин, спричинена, насамперед, відсутністю зваженої державної земельної політики та механізму її реалізації, ефективної системи фінансово-економічного і землевпорядного механізму регулювання земельних відносин та землекористування, подрібненням земельних масивів і створенням великої кількості невеликих за площею і малоефективних господарств у сільському господарстві, безсистемністю у вирішенні проблем, що виникають під час проведення земельної реформи в Україні поряд із реформуванням відносин власності на майно, запровадженням нових організаційно-правових форм господарювання, ігноруванням проблеми комплексного підходу до розвитку сільських територій у процесі проведення земельної реформи, дублюванням функцій Держкомзему іншими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Вирішення цих питань можливе лише за умови проведення землевпорядних робіт і заходів, які спрямовані на регулювання земельних відносин, до складу яких можна віднести:

1. Формування системи землевласників та землекористувачів:

- видача громадянам державних актів на право власності на земельні ділянки (земельну частку (пай) та на спільну часткову власність;
- виконання землевпорядних робіт з передачі земель у власність громадянам, яким надано земельні ділянки.

2. Запровадження єдиної системи державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обмежень, створення автоматизованої бази державного земельного кадастру:

- створення електронного реєстру земельних ділянок, що знаходяться у власності і користуванні громадян, бази даних договорів оренди та автоматизованої бази даних державного земельного реєстру;
- підготовка персоналу (державних реєстраторів і технічної служби підтримки).

3. Формування ринку земель:

- виконання землевпорядних робіт щодо грошового оцінювання земель не-сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів;
- виконання землевпорядних робіт щодо грошової оцінки земель населених пунктів;

- підготовка до продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення через аукціон.

4. Інвентаризація земель:

- виконання землевпорядних робіт з інвентаризації земель населених пунктів;
- виконання землевпорядних робіт з інвентаризації земель несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів.

5. Розмежування земель державної та комунальної власності:

- виконання землевпорядних робіт та виготовлення проектів землеустрою щодо розмежування земель права державної та комунальної власності.

6. Проведення землеустрою територій:

- складання проектів землеустрою адміністративно-територіальних утворень з техніко-економічним обґрунтуванням використання та охорони земель;
- виконання землевпорядних робіт зі встановлення меж населених пунктів.

Висновки. Запропоновані напрямки розвитку земельних відносин в умовах становлення ринкової економіки потрібно розглядати як об'єктивну передумову для найефективнішого управління земельними ресурсами, забезпечення раціонального та екологічно безпечного використання земель, запровадження, насамперед, економічних важелів регулювання земельних відносин. Позитивний ефект від реалізації передбачених заходів також залежатиме від повного та своєчасного їх фінансування на всіх рівнях.

Література

1. **Концепція Державної цільової** програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 р. // Офіційний вісник України. – 2009. – № 51. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ovu.com.ua/articles/1828>.

2. **Новаковський Л.Я.** Регіональна земельна політика / Л.Я. Новаковський, М.І. Шквир. – К. : Вид-во "Урожай", 2006. – 178 с.

3. **Сідельнікова І.В.** Формування земельних відносин ринкового типу в аграрному секторі національної економіки // Вісник Харківського національного педагогічного ун-ту ім. С. Сковороди // Збірник наукових праць. – Сер. : Економіка. – 2008. – № 8. – С. 18-20.

4. **Третяк А.М.** Основні напрями змін та удосконалення державної земельної політики в Україні // Національна безпека і оборона. – 2009. – № 3. – С. 58-63.

Курыльцев Р.М. Проблемы формирования рыночных земельных отношений и пути их решения

Определены основные проблемы формирования рыночных земельных отношений и пути их решения. В частности, предложено проводить землеустроительные работы и мероприятия, которые направлены на регуляцию земельных отношений. Установлено, что обеспечения рационального и экологически безопасного использования земли, внедрения, в первую очередь, экономических рычагов регуляции земельных отношений имеет позитивный эффект от их реализации, которое также будет зависеть от полного и своевременного их финансирования на всех уровнях.

Ключевые слова: земельные отношения, земельная реформа, управление земельными ресурсами, землеустроительные работы, рыночная экономика.

Kuril'civ R.M. Problems of forming market land relations and the ways of their solving

It is established the main problems of forming market land relations and defined the ways of their solving in Ukraine. It is proposed to conduct land survey works and arrangements for land relations regulation in this article. It is set that providing rational and ecologically safe use of earths, introduction, above all things, economic instruments of adjusting of the landed relations has a positive effect from their realization, which also will depend on their complete and timely financing on all levels.

Keywords: land relations, land reform, management of land resources, land survey works, market economy.

УДК 336.76+330.342.

*Здобувач С.П. Лазур; здобувач Я.С. Лапчук;
здобувач І.Р. Шевчик – Львівська КА*

МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Здійснено класифікацію методів та інструментів грошово-кредитної політики. Охарактеризовано особливості грошово-кредитного регулювання вітчизняної економіки у контексті трансформаційних процесів. Встановлено, що в умовах гіперінфляції гальмувати зростання грошової маси давало змогу встановлення норми обов'язкових резервів. Після переходу до помірної інфляції почали застосовувати точніше регулювання та коригування монетарної сфери. У сучасних умовах трансформації економіки сформовані засади для використання всіх грошово-кредитних інструментів, властивих сучасним ринковим економікам.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, визначення норм обов'язкових резервів, операції на відкритому ринку, відсоткова політика, рефінансування комерційних банків, підтримання курсу національної валюти, регулювання імпорту та експорту капіталу.

Постановка проблеми. Процес ринкової трансформації національної економічної системи потребує пошуку методів та інструментів грошово-кредитного регулювання, адекватним реаліям сьогодення. Країни зі сталим економічним розвитком та сформованими економічними системами можуть використовувати вже апробований арсенал методів грошово-кредитного регулювання. Особливість ринкових реформ в Україні пов'язана з постійною зміною характеру функціонування її економіки, що позбавляє можливості одностороннього використання апробованих у ринкових країнах методів. Особливість кожного періоду трансформації вітчизняної економіки потребує використання таких методів та інструментів грошово-кредитного регулювання, які спроможні досягнути поставленої мети на цьому етапі розвитку. У процесі ринкових реформ окремі методи грошово-кредитного регулювання змінюються разом з трансформацією економічного середовища. У кожен період трансформації економіка України найбільш чутливо реагує на певний набір інструментів грошово-кредитного регулювання.

Різні аспекти грошово-кредитного регулювання економіки досліджують у своїх працях такі вітчизняні науковці: Г. Башнянин, Д. Богиня, А. Гальчинський, В. Геєць, О. Гриценко, О. Дзюблюк, А. Мороз, У. Михасюк, Л. Красавіна, М. Пуховкіна, С. Науменкова, А. Пересад, Ю. Пахомов, А. Чухно, О. Шаров, В. Ющенко та ін. Однак, не достатньо врахованими в теоретичних дослідженнях залишаються проблеми ефективності методів та інструментів грошово-кредитного регулювання у контексті трансформаційних процесів.

Методика досліджень. Метою роботи є аналіз основних методів та інструментів грошово-кредитного регулювання в період трансформації національної економіки України.